

Inventaire archéologique – Fiche nr. 409

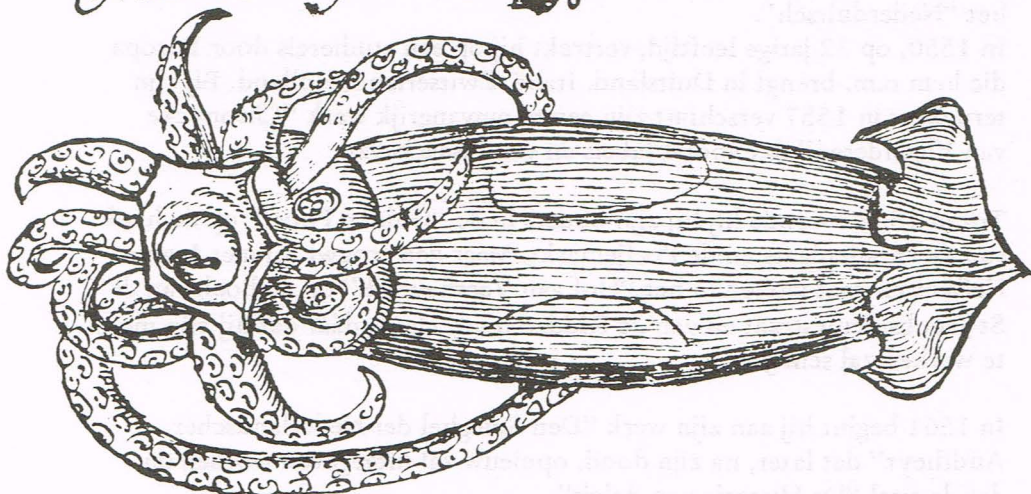
In de rubriek “Handschriften” – Bibliotheek van de Stad en van de Universiteit van Gent, G. 6091 – XVIe eeuw (1566-1569), stelde Paul Bergmans, op 12 november 1906, in de franse taal een fiche op over

HANDSCHRIFT VAN DE MEMOIRES VAN MARCUS VAN VAERNEWYCK

De memoires van Marcus van Vaernewyck (Gent 1518-1569) vormen een van de interessantste nederlandse bronnen voor de geschiedenis van de godsdiensttroebelen in de Nederlanden in de 16e eeuw en meer in het bijzonder gedurende de jaren 1566-1568.

De bibliotheek van de Stad en van de Universiteit van Gent bezit een origineel, eigenhandig geschreven manuscript van 398 vellen papier (0,320 x 0,216 m.) in hun oorspronkelijke kافت van fijn perkament. Het werd aangekocht in november 1869, voor 200 florijnen, bij de Amster-

In l'Anno 1566
En l'Anno 1566
La gister de d'ni ma saint p'vender
par moy pour un grand amirilli en fonder
adieu d'amiy d'adieu d'adieu

(Foto Stadsarchief Gent)

damse boekhandelaar Frederik Muller die het verworven had in de maand september van hetzelfde jaar op de boekenverkoop van P. G. J. Hoog van ter Haar, voor 125 florijnen.

Mr. Ferdinand vander Haeghen gaf er de tekst van uit voor de "Vlaamse Bibliophilen" (Gent, H. Annoot, 1872-1881; in-8°, 5 vol.) Een franse vertaling door Hermann Van Duyse werd gepubliceerd door de zorgen van Mr Maurice de Smet de Naeyer (Gent, H. Heins, 1905-1906; in-4°, 2 vol.)

Het is aan dit laatste werk dat onze reproductie ontleend werd; ze geeft ons een specimen van het schrift, samen met het fac-simile van een tekening van Vaernewyck die een monsterachtige vis voorstelt die gevangen werd in Holland op het einde van het jaar 1566.

Het manuscript bevat een andere tekening die de Protestantse tempel voorstelt die in Gent gebouwd werd in 1567.

De dood, op 20 februari 1569, belette de auteur zijn werk te beëindigen.

Cf. F. vander Haeghen, etc. *Bibliotheca belgica*, v^o *Vaernewyck* – D. Jacobs, *Het Wonderjaar te Gent* (Uittreksel van de *Tijdspiegel*, 1906, pp. 85-86.

NASCHRIFT

Marcus van Vaernewyck werd te Gent geboren op 21 december 1518. Zijn vader Marcus en zijn enige (oudere) broer Pieter waren beeldhouwers.

Alhoewel hij afstamde van een rijke en adellijke familie schijnt hij slechts één maand naar school geweest te zijn. Hij kende enkel zijn moedertaal, het "Nederduitsch".

In 1550, op 32-jarige leeftijd, vertrekt hij op een studiereis door Europa die hem o.m. brengt in Duitsland, Italië, Zwitserland, Holland. Bij zijn terugkeer in 1557 verschijnt zijn eerste omvangrijk werk "Chronycke van Vlaenderen" dat vooral fabels en verzinsels bevat.

Tot in 1558 woonde hij bij zijn ouders in de "Gulden Poort" op de hoek van de Paradeplaats en de Poeljemarkt. Maar dan trouwt hij met Livina Hallyns en gaat wonen in het "Hof van Vaernewyck" op de hoek van de St-Jacobsnieuwstraat en van de Ridderstraat. Het is dáár dat hij zijn meeste werken zal schrijven.

In 1561 begint hij aan zijn werk "Den Spieghel der Nederlandscher Audtheyt" dat later, na zijn dood, opnieuw zal uitgegeven worden onder de titel "De Historie van Belgis".

De waarde van zijn werken is zeer uiteenlopend. Wat hij zelf gezien en

beleefd heeft wordt zeer objectief beschreven en vormt een uiterst waardevolle bron voor de locale geschiedenis van zijn tijd. Fris is evenwel niet te spreken over wat hij van anderen overgenomen heeft en spreekt van "een mengsel van fabels en domheden... ellendig samengeraapt... prietpraat..."

Marcus was een belangrijke persoonlijkheid in onze stad, een man van aanzien.

In 1563 wordt hij Gouverneur van de Armenkamer.

In 1564 Schepen van de Keure.

In 1566 wordt hij Stapelheer en heeft hij zijn bureau in het Tolhuisje op de Graslei.

In 1568 wordt hij Schepen van Ghedeele.

Hij was bovendien Kerkmeester van St-Jacobs en, als dichter, lid van de Rederijkerskamer "Maria Theeren".

Zoals vermeld op de fiche stierf hij op 20 februari 1569.

Zijn borstbeeld prijkt op het huis "De Bonte Mantel" op de Vrijdagmarkt, huis dat bij de oude Gentenaars beter gekend is als "den èwen bougiewinkel van Bert". Onder het beeld staat de spreuk van de familie van Vaernewyck : "Laet Vaeren Nydt".

Op 3 december 1978 werd een gedenkplaat onthuld aan het huis in de Baaisteeg 10 waar vroeger het Vaernewycksteen stond.

H. C.